

ת"פ 1901/04/17 - מדינת ישראל, המאשימה נגד עבד אל רחמן אבו אל היג'א, הנאשמים

בית המשפט המחוזי בחיפה
ת"פ 1901-04-17 מדינת ישראל נ' אבו אל
היג'א (עציר)

בפני כבוד השופט יחיאל ליפשיץ
בעניין: מדינת ישראל - המאשימה

נגד
עבד אל רחמן אבו אל היג'א (עציר) -
הנאשמים

גזר דין

כללי

1. הנאשם, יליד 1996 ותושב טמרה, הורשע עפ"י הודאתו בשני מקרי שוד וכן בעבירות נשק והכל כמפורט להלן. הודיית הנאשם היתה במסגרת הסדר טיעון שכלל את תיקונו של כתב האישום אך לא כלל הסכמות עונשיות.

עיקרי כתב האישום המתוקן

2. באישום הראשון נטען, כי עובר לתאריך 1.10.16 תכנן הנאשם עם אחר שזהותו אינה ידועה למאשימה (להלן: **האחר**) לשדוד תחנת טוטו בטמרה תוך שימוש בנשק חם. בתאריך 1.10.16 בסביבות השעה 20:00, הגיעו השניים על גבי קטנוע לתחנת הטוטו כשהם חובשים על ראשיהם קסדות וברשותם אקדח. הנאשם החנה את הקטנוע ליד הכניסה לתחנת הטוטו ואז ניגש עם שותפו לתחנת הטוטו כאשר אחד מהם נשאר לעמוד ולשמור בכניסה ואילו השני שאחז באקדח נכנס לתחנה, כיוון אותו לעבר העובד במקום ודרש ממנו באיומים את הכסף. שודד זה אף ירה ירייה אחת באקדח סמוך לראשו של המוכר והאחרון מסר לשודד שירה סכום של 5,000 ₪. לאחר מכן, יצאו השודדים בריצה מתחנת הטוטו, עלו על הקטנוע ונסעו מהמקום כאשר אחד מהם יורה ירייה אחת באוויר. באישום זה הורשע הנאשם בעבירות של **שוד בנסיבות מחמירות**, לפי סעיף 402(ב)+29 **לחוק העונשין**, תשל"ז 1977 (להלן: **החוק**) וכן **החזקת נשק**, לפי סעיף 144(א) רישא+29 לחוק.

3. האישום השני נוגע לשוד סניף הדואר בטמרה שהתרחש בתאריך 6.11.16. עובר למועד לעיל, תכנן הנאשם עם בן דודו פארס כנעאן לשדוד את הסניף באמצעות אופנוע אותו יגנבו. בהמשך, פנו השניים לא.ד., קטין יליד 1999

שהינו בן דודם ובעל ניסיון בתחום חשמל הרכב, וביקשו את סיועו בגניבת אופנוע בקרית אתא. בתאריך 5.11.16 בשעות הערב הגיעו השלושה ברכבו של הנאשם לקרית אתא ועצרו סמוך לאופנוע מסוג סוזוקי 500. מהרכב יצאו פארס והקטין ובהמשך הצטרף אליהם גם הנאשם. השלושה התניעו את האופנוע ואז רכב עמו הנאשם ואילו פארס והקטין חזרו ברכב חזרה לטמרה. בהמשך, בתאריך 6.11.16 בסביבות השעה 18:00 הגיעו הנאשם ופארס על גבי האופנוע לעיל לסניף הדואר בטמרה, כאשר הנאשם נוהג באופנוע וכשהם חובשים לראשם קסדות ואוחזים ברשותם חפץ דמוי אקדח. השניים נכנסו לסניף הבנק, הנאשם איים על שתי פקידות הדואר כשהוא אוחז בידו את החפץ הנחזה לאקדח, דרש מהן את כסף שברשותן והן נתנו לו סכום של ₪ 15,000 אותו הכניס לשק בד שהביא עמו ולאחר מכן נמלט עם פארס מהמקום באמצעות האופנוע. כחצי שעה לאחר השוד הגיעו השניים לביתו של הקטין כשברשותם שקית ובה שטרות כסף, פגשו בקטין והציעו לו סכום כסף תמורת עזרתו בגניבת האופנוע, אולם הקטין סירב. העבירות בהן הורשע הנאשם באישום זה היו **גניבת רכב**, לפי סעיף 413ב'(א)+29 לחוק; **ושוד**, לפי סעיף 402(א) + 29 לחוק.

4. האישום השלישי נוגע לעבירות נשק. החל ממועד שאינו ידוע למאשימה החזיק הנאשם תת מקלע מסוג "עוזי" (להלן: **הנשק**). בסביבות חודש ינואר ופברואר 2017 הגיע הנאשם לבית חברו מוסטפא אבו אל היג'א (להלן: **מוסטפא**) כשהוא נושא עמו את הנשק בתוך תיק וכן תחמושת מתאימה. בביתו של מוסטפא ובנוכחותו של האחרון עטה הנאשם כפפות על ידיו, הוציא את הנשק מהתיק, והחל "לשחק" ותוך כדי כך נורו 2 יריות או יותר. לאחר מכן החזיר הנאשם את הנשק לתיק ויצא מביתו של מוסטפא כשהוא לוקח עמו את התיק ובו הנשק והתחמושת. בנוסף, בסביבות חודש פברואר 2017 ולאחר האירוע שתואר לעיל, שוב הגיע הנאשם לביתו של מוסטפא כשהוא נושא עמו את התיק ובתוכו הנשק, 3 מחסניות ריקות וכן 240 כדורים. הנאשם הסתיר בביתו של מוסטפא את התיק ובו הנשק והתחמושת לעיל, בידיעת מוסטפא. בתאריך 10.3.17, במסגרת חיפוש שנערך על ידי המשטרה, נמצא בביתו של מוסטפא התיק ובתוכו הנשק והתחמושת לעיל. בגין אישום זה הורשע הנאשם **בעבירות נשק** (ריבוי מקרים), לפי סעיף 144(א) רישא וסיפא+144(ב) רישא וסיפא לחוק.

עיקרי תסקיר שירות המבחן

5. הנאשם בן 21 שנים, סיים 8 שנות לימוד ונעדר עבר פלילי, מסר כי הוא מאורס ושעד מעצרו עבד כראש צוות בעסק משפחתי לעבודות בטון. הנאשם לקח אחריות על מעשיו ותיאר כי בתקופה הרלוונטית התחבר לצעירים בני גילו ומעשיו נבעו מתוך לחץ חברתי ורצון לקחת חלק בהתנהלות שמייצגת נורמות כווניות. עוד מסר כי מעשיו ריגשו אותו וכן עוררו בו פחד. הנאשם הכיר בחומרת מעשיו ובפגיעה שגרם לנפגעי העבירות, והביע רצון לקבל סיוע מגורמי טיפול. שירות המבחן מסר כי הנאשם גילה יכולת לבחון את הפסול שבהתנהלותו ולהכיר בהשלכות מעשיו. עם זאת, צוין כי בלטו פערים בין התנהלותו במסגרת המשפחתית ובמסגרת העבודה לבין המעשים אותם ביצע, החזרתיות שבהם והקושי לתת הסבר לעבירות של החזקת הנשק. על רקע כלל הנתונים לעיל העריך שירות המבחן כי נשקפת מהנאשם רמת סיכון משמעותית לביצוע עבירות אלימות ברמת חומרה בינונית.

טיעוני המאשימה

6. בטיעוניה לעונש, עמדה המאשימה על חומרת מעשיו וטענה כי מדובר בשלושה אירועים שונים המחייבים קביעת 3

מתחמים שונים. המאשימה גרסה כך משום שכל אחד מהמעשים בוצע במועד שונה, במקום שונה וכלפי גורמים שונים ועם שותפים שונים.

7. לגבי האישום הראשון, הפנתה המאשימה לנסיבותיו המחמירות של האירוע - הנאשם ושותפו פעלו באופן מתוכנן, הצטיידו בנשק ואף עשו בו שימוש, הן בתוך בית העסק והן לאחר שיצאו ממנו. המסוכנות שנשקפה מהאירוע היתה ברמה הגבוהה ביותר. המאשימה הפנתה לפסיקה במקרים דומים לשיטתה וטענה למתחם עונש שבין 5 ל 7 שנות מאסר.

8. לגבי האישום השני, נטען כי הגם שהמעשה שבוצע "רק" בחפץ הדומה לאקדח, חומרתו ברורה ומצויה אף היא ברף הגבוה. המאשימה הפנתה לפגיעה בביטחון הנוכחים בסניף הדואר ובמיוחד לפגיעה בתחושת הביטחון של פקידות הדואר. גם אירוע זה בוצע לאחר תכנון קפדני ובדומה לאירוע הראשון הגיע הנאשם עם שותף (אחר בכל פעם) על גבי אופנוע כשהם מצוידים בקסדות, כפפות וכו'. המאשימה הפנתה לכך ש"הצלחתו" של הנאשם באירוע הראשון דרבנה אותו, כך עולה, לביצוע מעשה נוסף.

9. בפסיקה אליה הפנתה המאשימה בנוגע לאישום זה, נכלל גם גזר הדין שניתן כנגד שותפו של הנאשם - פארס כנעאן (להלן: **פארס**). פארס הורשע בשוד וכן בנהיגה בזמן פסילה (בהתייחס לנהיגה ברכב מקרית אתא לטמרה). הצדדים הגיעו באותו עניין להסדר עונשי "סגור" של 18 חודשי מאסר בגין השוד וכן חודשיים במצטבר בגין הפעלת מאסר על תנאי בנוגע לנהיגה בפסילה. בית המשפט אימץ את ההסדר לעיל (ת.פ. מחוזי חיפה 17-04-1882). המאשימה טענה כי עונשו של הנאשם בענייננו צריך להיות כבד מזה של פארס שכן האחרון שיתף פעולה כבר בחקירתו במשטרה וכן הפנה את חוקריו למקום שם הסתיר הנאשם את תת מקלע העוזי הנזכר באישום השלישי בענייננו. בנוסף, פארס הודה במיוחס לו עוד בטרם נשמעו ראיות. לכן, טענה המאשימה כי באישום השני מתחם העונש צריך לנוע בין 1.5 ל 4 שנות מאסר.

10. לגבי האישום השלישי במסגרתו הורשע הנאשם בעבירות נשק, הפנתה המאשימה לסיכון הרב הטמון בשימוש בנשק ורק מזלם הטוב של המעורבים מנע פגיעה בנפש עת נורו היריות בביתו של מוסטפא. לאחר שהפנתה לפסיקה בנדון, טענה המאשימה למתחם שבין 2.5 ל 5 שנות מאסר.

11. הגם שהמאשימה טענה ל 3 מתחמי ענישה שונים, היא עתרה לגזירת עונש כולל. בהקשר זה ובהתייחס לנסיבות שאינן קשורות לביצוע העבירה, הפנתה המאשימה, מחד, לכך שמדובר בנאשם בן 21 שנים, נעדר עבר פלילי; אך מנגד, הפנתה לכך שמדובר בלא פחות מ 3 שלושה אירועים שונים על פני תקופה קצרה יחסית של מספר חודשים. עוד נטען כי אין מדובר במעשים שנעשו על רקע מצוקה כלכלית אלא בעיקר על רקע חיפוש ריגושים ורצון לקחת חלק בהתנהלות שנתפסה על ידי הנאשם כ"גברית" וכוחנית. צוין, כי חרף הודיית הנאשם, זו באה לאחר שנשמעו רוב עדי התביעה ולכן החיסכון בזמן שיפוטי היה חלקי. לכן, עתרה המאשימה למתחם עונש כולל שינוע בין 8 ל 11 שנים בפועל, ובנוסף עתרה לקביעת מאסרים מותנים מרתיעים וכן לתשלום פיצויים לנפגעי העבירה.

12. בטיעוניו לעונש, הפנה בא כוח הנאשם לתיקון המשמעותי שבעובדות כתב האישום המתוקן שיש בו להצביע על המידה הפחותה באופן יחסי של חומרת מעשי הנאשם. נטען, כי כלל מעשיו של הנאשם מהווים אירוע אחד ובהתאם לתוכנית עבריינית אחת. לכן, גם יש לקבוע מתחם עונש אחד בלבד.
13. ביחס לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה, הפנה בא כוח הנאשם לכך כי לא יוחסה לנאשם עבירה של קשירת קשר ולכן גם אם הנאשם ושותפיו הכינו את עצמם וכן ציוד לביצוע מקרי השוד, הכנה זו היתה זמן קצר לפני כן ומעשים אלה לא לוו בתכנון של ממש.
14. ביחס לאישום הראשון נטען כי על פי עובדות כתב האישום המתוקן, לא צוין מי היה זה שירה בנשק. לכן, לא ניתן לייחס זאת באופן קונקרטי לנאשם עצמו ולנתון זה צריכה להיות השפעה לעניין העונש, גם אם הנאשם אחראי למעשי רעהו מתוקף דיני השותפות.
15. ביחס לאישום השני נטען, כי מבלי להפחית מחומרתו, אין מדובר בשוד בנסיבות מחמירות ואין נסיבות המקנות למקרה זה חומרה של ממש.
16. ביחס לאישום השלישי, נטען כי הנאשם ביצע את המעשה המיוחס לו יחד עם אחר (מוסטפא) כנגדו הוגש הליך שטרם הסתיים. עוד נטען, כי באישום זה נמחקה העבירה של מעשה פזיזות ורשלנות בנשק הנוגעת לפליטת הכדורים וגם נתון זה יש בו כדי ללמד שאין במעשיו של הנאשם חומרה יתרה.
17. את עיקר טיעוניו מיקד בא כוח הנאשם בנסיבות שאינן נוגעות לביצוע העבירה. בהקשר זה הפנה בא כוח הנאשם לגילו הצעיר יחסית של הנאשם וליתר נתוניו - היעדר עבר פלילי והיותו מאורס. בא כוח הנאשם הרחיב אודות השתייכות הנאשם לקבוצת ה"בגירים צעירים" וטען כי מדובר במקרה מובהק בו המעשים נעשו רק משום חוסר בשלות וחוסר בגרות. בהקשר זה הפנה בא כוח הנאשם לנתונים שעלו מתסקיר שירות המבחן ולכך כי הרקע למעשי הנאשם היה חיפוש ריגושים וניסיון להשתייך ולהרגיש חלק מקבוצה של צעירים אחרים. עוד נטען כי מעצרו של הנאשם השפיע עליו קשות והוא הגיע לתובנות אשר הביאו אותו להכות על חטא ולהכיר בשגיאותיו. נתונים אלה אף אמורים כך נטען, להביא להשתת עונש מידתי וקצר באופן יחסי שכן אם לא יהיה כך קיימת סכנה להיטמעות הנאשם בעולם העברייני. בהקשר האחרון הפנה בא כוח הנאשם לדו"ח ועדת דורנר.
18. לסיכום, נטען כי על הענישה שתושת להותיר פתח של תקווה לנאשם צעיר אשר מכיר בשגיאותיו ומעוניין לפתוח בחיים חדשים לאחר שחרורו. תקופת המאסר שלשיטת בא כוח הנאשם תואמת נתונים אלה הינה שנתיים מאסר.
19. בדבריו במסגרת "המילה האחרונה", מסר הנאשם כך: **"אני מצטער על מה שעשיתי ואני**

רוצה ללכת לטיפול במאסר. אני רוצה להשתקם ולחזור למשפחה כמה שיותר מהר. אני רוצה לחזור לארוסה ולהתחתן. אני רוצה שתיתן לי הזדמנות".

דין ומסקנות

20. כקבוע בחוק העונשין (תיקון 113), העיקרון המנחה בענישה הוא עקרון ההלימה, היינו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו; ובקצרה, העונש הראוי לעבריין יגזר ממידת אשמו ומחומרת מעשיו. תיקון 113 הגדיר את ההיררכיה בין שיקולי הענישה לפי הסדר הבא: הלימה, שיקום, הגנה על שלום הציבור, הרתעה אישית והרתעת הרבים. בעוד ששיקול ההלימה הוא שיקול גמולי; יתר השיקולים הינם שיקולים תועלתניים (ולהרחבה בהקשר זה ר' את מאמרו של כב' השופט עמי קובו, "**מבחן הולם למערכת המשפט**", ירחון עורך הדין - ינואר 2014, עמ' 76).

21. השלב הראשון בקביעת העונש הוא קביעת מספר מתחמי הענישה ולאחר מכן קביעת מתחם העונש ההולם לגבי כל מתחם ומתחם (ס' 40 יג' (ב) לחוק).

כפי שצוין בע"פ 5668/13 מזרחי נ' מדינת ישראל (17.3.16): "**ההבחנה בין תרחיש עובדתי שיש לראותו כאירוע אחד, לבין תרחיש עובדתי שיש לראותו ככמה אירועים, עוררה, ועודנה מעוררת, קושי לא מבוטל בקרב העוסקים במלאכת גזירת הדין. קושי זה נעוץ בעובדה שתיקון 113 לא הגדיר את המונח 'אירוע', וממילא גם לא הבהיר כראוי מהו היחס שבין מונח זה לבין המונחים 'מעשה' ו'עבירה', האמורים אף הם בסעיף 40 לג' לחוק (ראו 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014); פסקה 19 לפסק הדין של השופט דנציגר (להלן: עניין ג'אבר)).**"

המבחן שנקבע כדי לקבוע אם מספר מעשים מהווים אירוע אחד או יותר, הינו מבחן "הקשר ההדוק". על פי מבחן זה "**. קשר כזה בין עבירות ימצא כאשר תהיה ביניהן סמיכות זמנים או כאשר הן תהיינה חלק מאותה תוכנית עבריינית אף כאשר הן בוצעו לאורך תקופת זמן שאינה קצרה**" (ע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.14) פסקה 5).

בע"פ 1261/15 מדינת ישראל נ' דלאל (3.9.15) הוצעו בנדון מבחני העזר הבאים: "**האם ביצוען של העבירות מאופיין בתכנון; האם ניתן להצביע על שיטתיות בביצוע העבירות; האם העבירות התרחשו בסמיכות של זמן או מקום; האם ביצועה של עבירה אחת נועד לאפשר את ביצועה של העבירה האחרת או את ההימלטות לאחר ביצועה, וכיוצא באלו נסיבות עובדתיות**". עוד ר' בנדון האמור בע"פ 9821/16 אבו סנינה נ' מדינת ישראל (30.11.17).

22. עם זאת, אעיר כי בפן הפרקטי חשיבות הדין לעיל, קרי - האם מעשיו של הנאשם מהווים אירוע אחד או מספר אירועים, אינה משמעותית כפי שנדמה לעתים, שכן גם אם נסווג את כלל מעשיו של הנאשם כ"אירוע" אחד, עמדה בה אחז הנאשם, אן הדבר מוליך בהכרח למסקנה כי העונש יוגבל בתקרת העבירה החמורה

ביותר (כפי שהיה נעשה לו היה מדובר ב"מעשה" אחד - ור' בנדון האמור בס' 186 לחסד"פ וכן ע"פ 8686/15 **גריבוב נ' מדינת ישראל** (3.10.17)). במילים אחרות, גם כאשר מספר "מעשים" מסווגים כ"אירוע" אחד, יינתן משקל למספרם, טיבם, וחומרם של המעשים.

אפנה בהקשר זה לאמור בע"פ 1082/14 **ג'סאר נגד מדינת ישראל** (23.7.2015), שם צוין כי:

"הלכה היא כי גם כאשר כמה מעשים נחשבים כחלק מ"אירוע" אחד הרי שבקביעת מתחם הענישה יש תמיד להביא בחשבון את מספרם וחומרם של המעשים, כך שמתחם הענישה בגין האירוע יכול לעלות אף על עונש המקסימום בגין מעשה אחד".

23. לגופו של עניין, סבורני כי כל "מעשה" המצוין בכל אחד מהאישומים, מהווה אירוע נפרד. במילים אחרות, איני סבור שניתן לקבוע כי מדובר ב"קשר הדוק" בין המעשים עד כי הם מהווים "אירוע" אחד.

לגבי שני מעשי השוד, מדובר בשני אירועים נפרדים אשר בוצעו בהפרש של למעלה מחודש האחד מהשני, כאשר שותפו של הנאשם בכל אחד מהם היה אחר.

לגבי עבירות הנשק המתוארות באישום השלישי, מדובר במעשים שנעשו ללא קשר ישיר למעשי השוד. תת מקלע העוזי כלל לא שימש במקרי השוד.

אפנה למספר דוגמאות בפסיקה התומכות במסקנתי זו, בהן נקבע כי מספר מעשי שוד מהווים מספר אירועים בנסיבות דומות לענייננו - ע"פ 2420/15 **אבטליון נ' מדינת ישראל** (29.11.15) - שוד וניסיון שוד בהפרש של מספר שעות; ע"פ 3079/16 **פלג נ' מדינת ישראל** (27.12.16) - שני מקרי שוד בהפרש של כשבוע; ת.פ. (מחוזי חיפה) 30287-08-13 **מדינת ישראל נ' עוזיאל** (11.1.15) - מספר מקרי שוד על פני תקופה של חודשים.

24. וחרף החלטתי לעיל שהינה, כפי שצוין לעיל, עיונית בעיקרה, מטעמים שיובהרו להלן העונש שייגזר על הנאשם יהיה עונש כולל ואחד בנוגע לכלל האירועים ובהתאם לס' 40 יג'(ב) לחוק.

25. כאמור, קבעתי כי מעשיו של הנאשם מקימים 3 אירועים שונים ולכן יש לקבוע 3 מתחמים. הבניית כל מתחם ומתחם נעשית על בסיס 3 נתונים עיקריים: **(1)** הערך החברתי שנפגע מביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערך זה; **(2)** מדיניות הענישה הנהוגה; ו **(3)** נסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

כפי שנקבע, המתחם הינו נורמטיבי-אובייקטיבי ומתייחס למקרה קונקרטי. במילים אחרות, לא ניתן לקבוע מראש מתחם על פי העבירה בלבד אלא יש להתייחס לנסיבותיו המיוחדות של כל מקרה (רע"פ 4088/13 **אחמד הדרי נ' מדינת ישראל** (11.6.13); ע"פ 1323/13 **חסן ואח' נ' מדינת ישראל** (5.6.13)).

26. לגבי עבירת השוד, נקבע כי הערכים החברתיים העיקריים שעליהם באה העבירה להגן הינם כבודם, חירותם ורכושם של נפגעי העבירה ושל הציבור בכללותו. בע"פ 1127/13 גברזג'י נ' מדינת ישראל (15.1.14), צוין כי: "הערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת שוד הוא כבודם, חירותם ורכושם של המתלוננים - קורבנות העבירה וביטחונם של הציבור, יכולתו הממשית לחיות את חייו, ולהלך ברחובות ללא חשש".

ולגבי עבירות הנשק, הערכים החברתיים המוגנים הינם השמירה על ערך החיים וביטחון הציבור. בשימוש לא חוקי בנשק טמונה סכנה ממשית, שכן הנשק יכול לשמש הן לצרכים פליליים או ביטחוניים וכן יכול להיגרם ממנו נזק עד כדי גרימת מוות (ור' בנדון האמור בע"פ 4945/13 מדינת ישראל נ' סלימאן (19.1.14); ע"פ 3300/06 אבו סנינה נ' מדינת ישראל (10.8.06); ע"פ 8280/15 גולאני נ' מדינת ישראל (28.3.16)).

27. ככלל, מדיניות הענישה הנהוגה הן בעבירות השוד והן בעבירות הנשק, הינה להשית עונשים משמעותיים.

כך, בהקשר לעבירות השוד, צוין בע"פ 772/13 יחיא נ' מדינת ישראל (29.6.14) כי:

"אין צורך להרחיב את הדיבור באשר לערך החברתי שנפגע מביצוע עבירת השוד. רבות נאמר על החומרה הרבה הגלומה בעבירה זו, ועל היותה מחייבת ענישה הולמת. אכן, "מעבר להיבט הכספי והכלכלי של התופעה, יש ליתן את הדעת לפגיעות הפיזיות, ולא פחות חמור מכך, לפגיעות הנפשיות הנגרמות לקורבנות העבירה, בצד הפגיעה בשלומם וביטחונם של הציבור בכללותו" (ע"פ 588/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 13 (27.8.2013); ע"פ 5617/13 כהן נ' מדינת ישראל, פס' ט' (27.5.2014)). יחד עם זאת, יש לזכור כי קיימת קשת רחבה של מעשי שוד אפשריים הנבדלים זה מזה בנסיבותיהם ובמדרג חומרתם. מידת הפגיעה בערכים החברתיים, וכך גם מדיניות הענישה הנהוגת, תלויים, אפוא, בנסיבותיו הקונקרטיים של מעשה השוד וחומרתו. . .".

ודברים דומים צוינו גם בנוגע לעבירות נשק. כך, ברע"פ 898/11 אקרע נ' מדינת ישראל (2.2.11), נקבע כי:

"בית משפט זה עמד פעמים רבות על חומרתן של העבירות בכלי נשק ועל החובה להשית בעבירות אלו עונש חמור המשקף את חומרתן ואשר יש בו כדי להרתיע עבריינים בכוח מלבצע עבירות דומות... החזקה של כלי נשק על ידי מי שאינו מורשה בכך יש בה פוטנציאל להוביל להסלמה חמורה ולתוצאות קשות של כל אירוע בו יהיה מעורב אותו נושא נשק...".

28. בעוד האמור לעיל הציג את המדיניות הכללית של ענישה בעבירות שוד ונשק, אתייחס להלן למדיניות הענישה הנהוגה במקרים הדומים לענייננו. בהקשר זה הפנו באי כוח הצדדים לפסיקה מגוונת שחלקה לפחות לא היה רלוונטי. כך, הובאו מקרי שוד שבוצעו בנסיבות קלות בהרבה מאלה שבענייננו, או מקרים בהם בחרו בתי המשפט בגישה טיפולית לאחר שהוחלט על חריגה לקולא ממתחם העונש ההולם. לא ניתן להקיש, לדוגמה,

משוד סניף בנק באמצעות "פתק" למעשי הנאשם כמתואר באישום 1 אז שדד הנאשם חנות עם שותף ובמהלך השוד נורו יריות. כך גם לא ניתן להשליך באופן ישיר מעבירה של החזקת אקדח שלא מתלווים לה נסיבות מיוחדות למקרה במתואר באישום 3 אז החזיק הנאשם ונשא נשק אוטומטי ואף ביצע בו ירי בתוך בית מגורים. לכן, אתייחס להלן רק למקרים התואמים, בשינויים כאלה ואחרים, למקרה שלפנינו.

29. בהקשר לאישום הראשון, אפנה לע"פ 1312/16 **מדינת ישראל נ' מטר** (6.11.16). שני המשיבים באותו מקרה וכן אחר שזהותו לא התבררה, שדדו סניף בנק. השלושה היו מצוידים בשני אקדחים ורובה ובמהלך השוד בוצע ירי בתוך סניף הבנק וכן בוצע ירי עם מנוסת החבורה. הנאשמים גם נקטו באלימות פיזית ומילולית כנגד עובדי הבנק. יודגש, כי מדובר במקרה חמור, גם אם לא בהרבה, מהמתואר באישום 1 בעניינו של הנאשם שבפנינו. בית המשפט המחוזי קבע באותו מקרה מתחם של בין 3 ל 7 שנות מאסר וגזר על הנאשמים (לחובתם עבר פלילי מכביד יחסית, הודו במיוחס להם) 4 שנות מאסר. במסגרת הערעור על קולת העונש עמד בית המשפט העליון על חומרת האירוע בציינו כי: **"יש לזכור כי נשיאת נשק, כשלעצמה, טומנת בחובה פוטנציאל סכנה לשלמות החיים, הגוף והנפש ולביטחון הציבור, לא כל שכן כאשר נעשה שימוש של ממש בנשק בנוכחות לקוחות ועובדים, לרבות ילדים, וכל זאת בטבורו של יישוב ולאור יום . . . למעשים של המשיבים נלווית חומרה יתרה עקב התכנון המוקדם וההצטיידות בציוד הדרוש לצורך הגשמת התכנית העבריינית. נוכח האמור, הרי שעניינו במעשה שוד המצוי ברף גבוה של חומרה".** עוד צוין כי: **"האינטרס הציבורי מצדיק ומחייב את העלאת רף הענישה, כך שעונשי המאסר בפועל בעבירות מסוג זה יהיו מרתיעים".** בסופו של דבר, הוחמרו עונשי המאסר שנגזרו על המשיבים והועמדו על 5.5 שנות מאסר בפועל.

בהקשר לאישום השני אפנה לע"פ 1326/14 **מחאג'נה נ' מדינת ישראל** (2.6.14). באותו מקרה הורשע המערער בשוד סניף דואר בעזרת אקדח דמה. המערער היה צעיר, נעדר עבר פלילי והודה במיוחס לו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם של בין 18 ל 42 חודשי מאסר וגזר עליו עונש של 24 חודשי מאסר. הערעור על חומרת העונש נדחה ובית המשפט העליון התייחס בין היתר לטענה כי מדובר במעשה ספונטני וצוין כי: **"איננו רואים מקום להתערבות בגזר הדין קמא. עבירת השוד היא עבירה חמורה, לרבות על פי העונש הקבוע לה בחוק העונשין. אנו חיים מפי כתב האישום בו הודה המערער, וממנו אין ללמוד כמה זמן הבשיל במוחו רעיון השוד; אך ברי כי הגיע עם אקדח דמה לראשו כובע ולעיניו משקפי שמש, ואין לומר כי השוד היה ספונטני".**

עוד אפנה לע"פ 9079/16 **מיארה נ' מדינת ישראל** (9.3.17). באותו מקרה הורשע המערער בשוד חנות נוחות באמצעות אקדח דמה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם של בין 18 ל 36 חודשים וגזר על הנאשם (הודה במיוחס לו, עבר פלילי שאינו מכביד וסובל מבעיות נפשיות) 20 חודשי מאסר. בית המשפט העליון דחה את הערעור בציינו כי: **"חומרתם של המעשים שבהם הודה המערער היא רבה. בית משפט זה עמד לא אחת על חומרתה של עבירת השוד ועל הצורך להחמיר בעונשו של מי שמבקש להשיג רווח קל בדרך עבריינית, תוך פגיעה באנשים תמימים הנקרים בדרכו כמו גם בסדר הציבורי ובתחושת הביטחון של הציבור כולו . . . כן הוטעם בעבר כי חומרה זו עומדת בעינה אף כשברשות מבצע העבירה אקדח דמה בלבד, וזאת בשל האימה האוחזת בקורבנות המעשה עת מופנה כלפיהם כלי הנחזה לנשק אמיתי . . ."**

ובהקשר למיוחס לנאשם במסגרת האישום השלישי, היינו החזקת ונשיאת תת מקלע העוזי. אפנה למספר פסקי הדין.

בע"פ 9702/16 **אלואליאה נ' מדינת ישראל** (13.9.17) נדון עניינו של מי שלטענתו מצא תיק ובו תת מקלע מסוג "קרלו" (טענה שלא נסתרה) והחביא את הנשק בביתו תקופה של כחצי שנה. בית המשפט המחוזי קבע מתחם של בין 14 ל 36 חודשי מאסר והעמיד את עונשו על 18 חודשי מאסר (עבר שאינו מכביד, הודה במיוחס לו). בית המשפט העליון (בדעת רוב) דחה את הערעור על חומרת העונש בציינו כי: **"גם כאשר מדובר בעבירות של החזקה ונשיאת נשק שלא כדין בלבד, בית משפט זה עמד לא פעם על החומרה הרבה הטמונה בעבירות אלו ועל הצורך להרתיע מפניהן בדרך של הטלת עונשי מאסר, גם על נאשם שאין לו עבר פלילי מכביד".** בית המשפט אף הדגיש כי **"הכלל של השתת מאסר בפועל לתקופה משמעותית בעבירת החזקת נשק חל גם כאשר מדובר בעבירות שאינן במדרג הגבוה, כמו מקרה זה"**. לכן, נדחה הערעור.

בע"פ 135/17 **מדינת ישראל נ' בסל** (8.3.17) נדון עניינו של מי שהחביא בביתו לתקופה של שבוע בלבד, תת מקלע מסוג "קרלו" לבקשת קרוב משפחתו. בית המשפט המחוזי קבע מתחם של בין 9 ל 36 חודשי מאסר וגזר על המערער (צעיר כבן 20, לחובתו עבר שאינו מכביד, הודה במיוחס לו) 12 חודשי מאסר. בית המשפט העליון החמיר בעונש, העמידו על 18 חודשי מאסר, וציין כי: **"... הצדק עם המדינה בטענתה שרמת הענישה המקובלת בעת האחרונה, והראויה בשים לב למגמת ההחמרה עליה עמדתי לעיל, גבוהה באופן ניכר מזו שנגזרה בעניין דנן. ודוק: בסל הוציא את הנשק מרשותו והעבירו לאחר, מבלי לדעת מה יעלה בגורלו ולמה ישמש. באופן אקראי הסתיים הסיפור בשלום, אך גם תרחיש אחר היה יכול, חלילה, להתרחש. אכן, ניתן לראות כי עונש המאסר המושת על מבצעי עבירות כגון דא בעת האחרונה עומד לעתים גם על פי שניים ושלושה מעונש המאסר שנגזר בענייננו ."**

בהליך נוסף הקשור לפרשה לעיל - ע"פ 27/17 **מהדי בסל נ' מדינת ישראל** (12.12.17) נדון עניינו של המעורב העיקרי אשר רכש את נשק ה"קרלו" שהוזכר לעיל. בית המשפט המחוזי השית על המערער מאסר לתקופה של 42 חודשים וכן הפעיל במצטבר מאסר על תנאי של 10 חודשים. מדובר במערער שלחובתו היה עבר פלילי שכלל כאמור מאסר על תנאי ואף הורשע בעבר בהכנת בקבוקי תבערה והשלכתם. בית המשפט העליון הפחית, בעיקר משום שיקולי אחדות ענישה, את עונשו ב 6 חודשים, כך שעונשו טרם הפעלת התנאי נקבע על 36 חודשי מאסר.

30. כעת אתיחס לנסיבות ביצוע העבירות בהן הורשע הנאשם. כאמור, הנאשם הורשע על בסיס הודייתו בעובדותיו של כתב אישום מתוקן. ההודייה הגיעה לאחר שמיעת חלק ניכר מהראיות אך כאמור הבסיס העובדתי הוא זה שהוסכם על הצדדים.

כתב האישום מתאר שני מקרי שוד בהם היה מעורב הנאשם - הראשון, שוד תחנת טוטו אותו ביצע עם אדם שזהותו אינה ידועה בתאריך 11.10.16; והשני, אותו ביצע עם פארס כנעאן בתאריך 6.11.16. בנוסף, מתאר האישום השלישי כי לאורך חודשים ארוכים מסוף שנת 2016 ועד תחילת שנת 2017 החזיק הנאשם ונשא תת מקלע מסוג עוזי וכי במהלך "משחק" בנשק נפלטו מספר קליעים בביתו של מוסטפא.

אירוע השוד הראשון הינו חמור לפי כל קנה מידה. אין מדובר ב"עוד מקרה שוד" שבהם אנו נתקלים לצערנו לעיתים תכופות (מידי) ובהם נשדדים בתי עסק קטנים באיומי נשק או חפצים דמויי נשק. במקרה דנן, חבר הנאשם לאחר ושניים הרהיבו עוז וטיפשות בכך שירו באקדח - הן בסמוך לראשו של המוכר בתחנת הטוטו והן כאשר החלו להימלט מהזירה בעת שרכבו על קטנוע. הירי באקדח מהווה נתון משמעותי לחומרה ומצביע על היעדר גבולות מצד הנאשם ושותפו. זאת ועוד, ברורה הסכנה שנשקפה למוכר בתחנת הטוטו ומאליו יוצא כי הפגיעה (גם אם לא פיזית) והחרדה שנגרמו לו היו משמעותיים. יחד עם זאת, ברור שאם היה מוכח שהנאשם היה זה שירה בפועל באקדח היה נתון זה פועל לחובתו, ולכן אי הבהירות בנדון (כאמור, כתב האישום המתוקן הותיר סוגיה זו בערפל) מקלה עמו ולו באופן מסוים.

אירוע השוד השני לא היה חמור בנסיבותיו כאירוע לעיל ולו משום שהנאשם ושותפו במקרה השני (פארס כנעאן) לא עשו שימוש באקדח של ממש, אך חומרתו - ולו מבחינת הנאשם - באה לידי ביטוי דווקא בגלל היותו השני ברצף של מעשי שוד שבוצעו על ידי הנאשם וכן משום שגם במקרה דנן חבר הנאשם לאחר. במלים אחרות, לא ניתן לטעון כי מדובר במקרה חד פעמי אלא מדובר באירוע שוד שני בהפרש של פחות מחודש. כמו כן, שני מקרי השוד לעיל בוצעו לאחר תכנון והתארגנות מוקדמת והדברים באים לידי ביטוי במיוחד באירוע השוד השני שם תואר כיצד פנו הנאשם ופארס לקטין א.ד. ונסעו עמו לקרית אתא כדי לגנוב את האופנוע שבעזרתו בוצע השוד למחרת היום.

לצד הזכות, אפנה לכך כי באף לא אחד ממקרי השוד נקטו הנאשם ושותפיו באלימות פיזית של ממש כנגד מי מהמתלוננים. עוד אפנה לתיקון בעובדות האישום הראשון ולפיו לא ברור מי היה זה שירה בפועל באקדח. הגם שאין לדבר השלכה מבחינת משפטית לעניין האחריות הפלילית, צודק בא כוח הנאשם בציינו כי אי הבהירות בנדון פועלת באופן מסוים לטובת מרשו במישור העונש.

גם המתואר באישום השלישי מאופיין בנסיבות המקנות לו משנה חומרה - ראשית, סוג הנשק. מדובר בנשק אוטומטי, "תקני" שהינו בעל מאפיינים "התקפיים"; שנית, הגם שלא צוינה התקופה המדויקת בה החזיק הנאשם בנשק עולה כי מדובר במספר חודשים; ושלישית, העובדה שהנאשם נשא את הנשק ממקום למקום, החביאו בבית חברו ואף עשה בו שימוש. מדובר במה שככל הנראה היה "משחק" במהלכו נפלטו מספר קליעים בביתו של מוסטפא אבו אל היג'א. אך בנס לא הסתיים האירוע בפציעה חמורה או מוות.

31. כלל הנתונים לעיל הוליכו אותי לקביעת המתחמים הבאים:

בנוגע לאישום הראשון - בין 3 ל 7 שנות מאסר;

בנוגע לאישום השני - בין 1.5 ל 5 שנות מאסר;

בנוגע לאישום השלישי - בין 2 ל 5 שנות מאסר.

32. לא מצאתי כי יש מקום לחרוג מהמתחמים לעיל לקולא או לחומרה.

33. לעניין העונש שיושת על הנאשם, יש להביא בחשבון את הנסיבות והנתונים (רשימה פתוחה) הקבועים בס' 40 יא' המונה את הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה (שרובן נסיבות אישיות הנוגעות לנאשם, אך לא רק).

34. אין חולק כי מעשיו של הנאשם הינם חמורים ועמדתו על כך בפרק לעיל.

מדובר בצעיר נעדר עבר פלילי, שעבד לפרנסתו, לא סבל ממצוקה כלכלית ועל פני הדברים גם לא ממצוקה אחרת. הנאשם חבר לצעירים אחרים, ביצע מעשי שוד וכן הניח ידו על כלי נשק, אם לצורך ביצוע מעשה שוד ואם למטרות שלא התבררו.

שירות המבחן הכין תסקיר אודות הנאשם אך גם הוא הותיר סימני שאלה אודות הנאשם ומניעיו. קשה לקבל או להבין את טענות הנאשם בדבר לחץ חברתי ורצון לריגושים כסיבה לביצוע סדרת עבירות כה חמורות, ועל פני הדברים קיימים נתונים נוספים הסמויים מן העין.

יש להניח כי אם רק הנסיבות הקשורות בביצוע העבירות היו עומדות בפניי, היה עונשו של הנאשם נקבע בסביבות 8 שנות מאסר, או אף יותר. אפנה בהקשר זה לכך כי על פארס כנעאן נגזרו 18 חודשי מאסר בגין חלקו באישום השני. מדובר בגזר דין שאימץ הסדר עונשי "סגור" ושהביא לידי ביטוי את הודייתו המיידית של כנעאן ואת שיתוף הפעולה שלו עם רשויות החוק. לא ניתן לומר דברים דומים על הנאשם בענייננו, מה גם שעומדים לחובתו שני אישומים נוספים וחמורים יותר.

35. וחרף הדברים לעיל, יש לזכור כי הענישה הינה אינדיבידואלית, היא אינה תוצאה של פעולות "חישוב" ועל העונש שיושת על הנאשם ליתן ביטוי (גם) לנתוניו הקונקרטיים וכן לשיקולים רחבים אחרים. כפי שצוין בע"פ 5833/12 **פלונית ואח' נ' מדינת ישראל** (12.9.13): **"עניין לנו במלאכת מחשבת ולא במלאכת מחשבון"**. עוד יוזכר כי המאסר אינו המטרה אלא אמצעי בלבד (ור' בהקשר זה את דברי כב' השופט רובינשטיין בבג"צ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' השר לביטחון פנים** (13.6.17), פסקה קכו').

36. שלושה נתונים עיקריים רלוונטיים לעניין קביעת עונשו של הנאשם: **א.** גילו הצעיר (יליד 3/96, כאשר ביצע את המיוחס לו היה כבן 20 וכיום כבן 21 שנים), **ב.** העובדה שהוא נעדר עבר פלילי ומשכך מדובר במאסרו הראשון **ג.** הודייתו במיוחס לו ונטילת האחריות על מעשיו, הגם שבאה לקראת סוף פרשת התביעה.

37. שלושת הנתונים לעיל, השלובים האחד בשני, הוליכו אותי לקבוע עונש מתון באופן יחסי.

כאמור, נתון מרכזי הינו גילו הצעיר יחסית של הנאשם. כבר נקבע כי גיל צעיר אינו "מילת קסם" (ור' בנדון ע"פ 2420/15 **אבטליין נ' מדינת ישראל** (29.11.15)), אך גם מהתסקיר, חרף סימני השאלה, עלה כי נתון זה עמד, גם אם לא לבדו, ברקע מעשי הנאשם - רצונו לקחת חלק במעשים כוחניים שיביאו אותו לידי ריגוש ודומה שגם עבירות

הנשק נעשו על רקע חוסר בגרותו ובשלותו.

שאלה הנגזרת מהנתון לעיל (גילו הצעיר של הנאשם והקשר בינו לבין ביצוע העבירות) וכן שלובה בשני הנתונים הנוספים הרלוונטיים לנאשם (היעדר עבר פלילי וקבלת אחריות על מעשיו), הינה מה תהיה דמותו של הנאשם עת שתחרר מהמאסר. יש לקוות כי עם שחרורו הנאשם לא יהיה רק מבוגר יותר אלא גם בוגר יותר, במובן זה שלא יחזור על טעויותיו ובחירותיו. זאת ועוד, ניתן להניח כי מאסר לתקופה ממושכת מדי (וכמובן שעולה השאלה מהי אותה תקופה "עודפת" הממלאת את דרישת ה"מדי"), עלול לא רק שלא להשיג תכלית של ממש, אלא אף להביא להשלכות שליליות על המשך חייו של הנאשם ועל סביבתו הקרובה והרחוקה (ור' בנדון האמור בדו"ח וועדת דורנר (הועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים), עמ' 26 והמובאות שם). משכך, על העונש שיושת יהיה להביא לידי ביטוי, מחד, את חומרת מעשיו של הנאשם ואת עקרון הגמול, אך גם לאפשר לו למשפחתו ולסובביו פתח תקוה.

38. בשקלול כלל הנתונים לעיל, סבורני כי תקופת המאסר בנדון צריכה לעמוד על 5 שנים. לרכיב המאסר בפועל יתווספו רכיבי ענישה נוספים.

39. סוף דבר, אני משית על הנאשם את העונשים הבאים:

- 5 שנות מאסר. מתקופה זו יש לנכות את התקופה בה שהה הנאשם במעצר בתיק זה - מתאריך 6.3.17 ועד היום.
- הנני דן את הנאשם למאסר לתקופה של 12 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.
- הנני דן את הנאשם למאסר לתקופה של 4 חודשים, וזאת על תנאי למשך שלוש שנים מיום שחרורו והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון.
- הנני דן את הנאשם למאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים למשך 3 שנים מיום שחרורו והתנאי הוא כי הנאשם לא יעבור עבירת נשק מסוג פשע.
- הנאשם ישלם פיצוי בסכום של 15,000 ₪ למר סרחאן המאם (עובד תחנת הטוטו באישום מס' 1); פיצוי בסכום של 3,000 ₪ לגב' נידא חיג'אזי (עובדת סניף הדואר המוזכר באישום 2); ופיצוי בסכום של 3,000 ₪ לגב' מנאל חסאן (עובדת סניף הדואר המוזכר באישום 2). הפיצויים ישולמו עד לתאריך 1.2.18 ויועברו לידי נפגעי העבירה לעיל באמצעות המרכז לגביית קנסות, או מזכירות בית המשפט. מובהר, כי נאסר על הנאשם ליצור קשר ישיר או עקיף עם נפגעי העבירה בנוגע לתשלום הפיצויים. המאשימה תעביר למזכירות את פרטי נפגעי העבירה תוך 30 יום מהיום.

זכות ערעור תוך 45 יום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ב' טבת תשע"ח, 20 דצמבר 2017, בהעדר הצדדים.